

Učitel matematiky

Martina Němcová

3. seminář z historie matematiky pro vyučující na středních školách a 18. letní škola
Historie matematiky

Učitel matematiky, Vol. 6 (1998), No. 1, 55–58

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/151371>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1998

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

(nejen v našem školství) byli na tomto 7. setkání tři účastníci všech škol předchozích (Radka Mlázovská, Jindřich Bečvář a Alena Šarounová) a řada těch, kteří pobýli v Dobřichovicích čtyři až šestkrát. Doufáme, že i tentokrát splnila „škola v přírodě“ očekávání těch, kdo přijeli.

Alena Šarounová

3. SEMINÁŘ Z HISTORIE MATEMATIKY PRO VYUČUJÍCÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH a 18. letní škola Historie matematiky

Ve dnech 18. – 21. srpna 1997 se v Jevíčku konal již tradiční seminář z historie matematiky. V letošním roce byla většina přednášek věnována rozvoji matematiky v 16. a 17. století.

Seminář byl připraven komisí pro vzdělávání učitelů matematiky a fyziky JČMF ve spolupráci s brněnskou pobočkou, Gymnáziem a Domovem mládeže v Jevíčku. Hlavními organizátory akce byli J. Bečvář, E. Fuchs a D. Hrubý. Semináře se zúčastnilo více než 70 osob (hlavně učitelé středních, ale i základních a vysokých škol, a několik postgraduálních studentů). Všechny přednášky proběhly v aule Gymnázia, večerní akce se konaly v Domově mládeže, kde byli účastníci semináře ubytováni.

Seminář byl slavnostně zahájen v pondělí 18. 8. v 16 hodin v aule Gymnázia. Následovala úvodní přednáška *Svět v 16. a 17. století* (E. Fuchs) a první část přednášky *Astronomie v 16. a 17. století* (J. Bečvář). Po večeři se konala „beseda s úvodním slovem“ *Školství — historie nedávná* (F. Morkes), při které si účastníci semináře mohli zvolit některá z 37 témat a seznámit se s některými zajímavostmi vývoje českého školství.

V úterý dopoledne vyslechli účastníci semináře druhou část přednášky *Astronomie* (J. Bečvář) a přednášku *Matematická ana-*

lýza I. (Š. Schwabik). Po obědě se konala jediná přednáška, *Vývoj názorů na reálná čísla* (J. Šimša). Po jejím ukončení skupina „zdatnějších“ účastníků vedená D. Hrubým vyrazila na procházku do nedalekých Jaroměřic, kde si prohlédla Kalvárii. Druhá část shlédla videokazety a fotografie zachycující průběh oslav 100. výročí založení gymnázia v Jevíčku, které proběhly v červnu letošního roku. Zbytek účastníků využil volné odpoledne k aktivnímu odpočinku na městském koupališti Žlábka či na nedaleké přehradě Smolná. Po 20. hodině zahájil D. Hrubý společenský večer, na kterém vystoupil nový divadelní soubor *N&S* (Neteř a Strýček) s premiérou hry *Neteř a strýček aneb Krakonošova pomsta*, výpravným pohádkovým horrorem o třech dějstvích a n forbínách se zpěvy, tanci a obscénními matematickými důkazy; všechno však nakonec dopadlo jinak, jak jistě pamatují účastníci společenského večera. Jevíčko opět navštívil vzácný a všemi očekávaný doc. Arne Vrbský ze Zemědělské akademie v Grünfeldu, který seznámil účastníky semináře s výsledky svého nejnovějšího bádání o původu a významu písně *Pásla ovečky v zeleném háječku*.

Ve středu dopoledne proběhly přednášky *Algebra I.* (J. Bečvář) a *Matematická analýza II.* (Š. Schwabik). Před zahájením odpoledního programu si účastníci prohlédli prostory nové základní školy, která byla v Jevíčku slavnostně otevřena v září 1996. Odpoledne se konaly dvě přednášky, *Kombinatorika* (K. Mačák) a *Geometrie* (Z. Nádeník).

Ve čtvrtek 21. 8. byl poslední půlden semináře věnován přednáškám *Algebra II.* (J. Bečvář) a *Měření času* (A. Šarounová).

Účastníci minulých seminářů dostali sborníky *Historie matematiky II* (Jevíčko 1995) a *VIII. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky* (Jevíčko 1996). Všichni obdrželi přehledné sylaby některých letošních přednášek.

V průběhu semináře si zájemci mohli zakoupit nové i starší publikace z řady *Dějiny matematiky* i některé další tituly. Starší knihy z oblasti matematiky, fyziky a filozofie byly k dispozici v přenosném antikvariátu B. Henryho.

Na seminář navázala 18. letní škola *Historie matematiky*, která se i letos konala v Jevíčku (ve dnech 22. – 26. 8.). Této akce

se zúčastnilo více než 30 osob (převážně vysokoškolští učitelé a postgraduální studenti). Letní školu již tradičně připravila Stálá pracovní skupina pro dějiny matematiky, brněnská pobočka JČMF a oborové rady postgraduálního studia *Obecné otázky matematiky a informatiky* při MFF UK v Praze a PřF MU v Brně. Hlavními organizátory byli J. Bečvář a E. Fuchs. Při prezentaci účastníci získali dvě nově vydané publikace ediční řady *Dějiny matematiky*, a sice J. Bečvář (ed.): *Jan Vilém Pexider 1874–1914* a P. Šišma: *Teorie grafů 1736–1963*.

Hlavní program letní školy tvořily tyto přednášky:

J. Baštinec: *Muhammad ibn Músá al-Chwárizmí (783–847)*

K. Brabcová: *Intuicionismus*

J. Čižmár: *Grupy geometrických transformací*

L. Dalecká: *Projektivní geometrie*

H. Durnová: *P. Erdős*

G. Hanáková: *Stereotomie*

K. Hrubčík: *Neeukleidovská geometrie*

M. Hykšová: *Fraktály a jejich objektově zaměřené definice*

M. Hykšová: *Život a dílo K. Rychlíka*

Z. Kubištová: *Al-Chwárizmí*

P. Leischner: *Uplatňování představivosti při řešení úloh*

K. Lepka: *M. Lerch a Fermatovy kvocienty*

K. Mačák: *Josef Smolík — první český historik matematiky*

K. Mačák: *Matematika na pražské jezuitské koleji*

M. Němcová: *Matematický seminář na pražské univerzitě
v 19. století*

M. Němcová: *125 let Časopisu pro pěstování matematiky
fyziky*

A. Šarounová: *Proměny podnebí a evropská historie*

P. Šišma: *Teorie grafů*

A. Šolcová: *Matematické záliby C. F. Gausse*

A. Šolcová: *Raná historiografie historie matematiky*

J. Veselý: *Věty o přírůstku diferenciálního počtu.*

Letošní letní škola věnovala značný prostor vystoupením doktorandů. Program byl zpestřen společenským večerem, na kterém proběhla dražba několika titulů odborné literatury.

Za velmi úspěšný průběh 3. semináře z historie matematiky i letní školy je nutné poděkovat kolektivu Domova mládeže v Jevíčku, manželům Hrubým a organizátorům J. Bečvářovi a E. Fuchsovi, bez jejichž obětavosti by se akce nemohly uskutečnit.

4. seminář z historie matematiky pro vyučující na středních školách je plánován na srpen 1999. Ve dnech 17. – 20. 8. 1998 se bude v Jevíčku konat 9. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky. Již nyní je možno si napsat o přihlášku na adresu: RNDr. Dag Hrubý, Gymnázium, A. K. Vítáka 452, 569 43 Jevíčko.

Vážnější zájemci o dějiny matematiky se mohou zúčastnit 19. letní školy *Historie matematiky*, která se bude konat koncem srpna 1998. Kontaktní adresa: Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., Přírodovědecká fakulta MU, Janáčkovo nám. 2a, 662 95 Brno.

Martina Němcová

SEMINÁŘ Z DĚJIN MATEMATIKY

Praha – Brno – Liberec 1997/98

V minulém školním roce zahájil činnost společný seminář pražské MFF UK a brněnské PřF MU věnovaný historii matematiky. V tomto školním roce se k semináři připojila PdF TU v Liberci.

Srdečně zveme všechny zájemce o historii matematiky.

PRAHA

- 7. 10. Eduard Fuchs: Latinské čtverce
- 21. 10. Jiří Veselý: Divergentní řady a Cauchyův součin I.
- 4. 11. Jiří Veselý: Divergentní řady a Cauchyův součin II.
- 18. 11. Karel Mačák: Počátky středověké matematiky – Boethius
- 2. 12. Karel Mačák: Matematika na dvoře Karla Velikého – Alcuin
- 16. 12. Karel Mačák: Spisek J. A. Komenského *Geometrie a geodézie*